

УДК 341: 316.774: 070.13

ЗАБАРА І.М., кандидат юридичних наук, доцент,
кафедра міжнародного права Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДИСТАНЦІЙНЕ ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЛІ: МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОТРИМАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

***Анотація.** У статті досліджуються питання міжнародно-правового регулювання діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу. Автор акцентує увагу на інформаційній складовій міжнародно-правової проблематики діяльності суб'єктів з дистанційного зондування. У статті аналізуються проблемні питання базових засад міжнародно-правового режиму сучасних міжнародних інформаційних відносин в сфері використання інформації, що отримується в результаті діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу.*

***Ключові слова:** дистанційне зондування, дані дистанційного зондування, інформація, міжнародно-правовий режим, міжнародно-правові відносини.*

***Summary.** The article deals with the issues of international legal regulation of the remote sensing of the Earth from outer space. The author focuses on the information component of the international legal issues of the activities of subjects of remote sensing. The article analyzes the problematic issues of the basic principles of the international legal regime of modern international information relations in the sphere of the use of information obtained as a result of remote sensing of the Earth from space.*

***Keywords:** remote sensing, remote sensing data, information, international legal regime, international legal relations.*

***Аннотация.** В статье исследуются вопросы международно-правового регулирования деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса. Автор акцентирует внимание на информационной составляющей международно-правовой проблематики деятельности субъектов по дистанционному зондированию. В статье рассматриваются проблемные вопросы базовых основ международно-правового режима современных международных отношений в сфере использования информации, получаемой в результате деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса.*

***Ключевые слова:** дистанционное зондирование, данные дистанционного зондирования, информация, международно-правовой режим, международно-правовые отношения.*

Постановка проблеми. Широкий і масштабний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у поєднанні з сучасною космічною технікою надають широкі можливості для подальшої діяльності у сфері дистанційного зондування Землі з космосу. Разом з новими напрямками їх практичного використання, а також тенденціями щодо комерціалізації цієї діяльності та участі приватних осіб, вони висувають до міжнародного співтовариства нові вимоги, завдання і пріоритети. Важливим також є визначення і узагальнення базових засад міжнародно-правового режиму сучасних міжнародних інформаційних відносин в сфері використання інформації, отриманої в результаті дистанційного зондування Землі з космосу.

Варто було б і приділити увагу розбіжностям у концептуальних підходах держав як принципових питань, пов'язаних як з категорією інформації, так і до правових режимів, що встановлюються на міжнародному і національному рівнях для діяльності з дистанційного зондування Землі, відмінності між якими, із її прогресивним розвитком, зростають.

Результати аналізу наукових публікацій свідчать про те, що коло проблемних питань, висвітлених у роботах А.А. Абдураїмова, М. Адхикарі, Дж. Барбоса, В.Д. Бордунова, В.С. Верещетіна, Р. Вільямсона, І. Габриновича, Б. Едельмана, Ф. Дунка, Г.П. Жукова, А. Іто, С. Краффта, Ю.М. Колосова, А.С. Конюхової, А. Кеннета, В. Леїстера, В.Н. Маркова, В. Манна, О. Огунбанво, Р.Е. Пасечніка, В.М. Постишева, Б. Сайфулає, Р. Сзафарса, П. Томпсона, М. Ферраззані, Ф. Фйоріо, Ч. Хенлі, Н.С. Хосенболла, С. Чристола, Б. Шмідт-Теда та багатьох інших вчених, є доволі широким. Серед розглянутих авторами – питання міжнародно-правового режиму діяльності з дистанційного зондування Землі, дотримання принципів і норм міжнародного права і суверенних прав держав при здійсненні цієї діяльності, історичних, економічних, інформаційних аспектів формування міжнародно-правових позицій держав, її комерціалізації. Разом з тим, враховуючи різноманітність розглянутої авторами тематики, вартими окремого розгляду є і питання щодо сучасних підходів до інформаційних аспектів регулювання, зокрема на тлі достатньо широкого кола наукових робіт щодо “космічного сегменту” діяльності з дистанційного зондування та методів дистанційного зондування.

Метою статті є визначення і узагальнення базових засад міжнародно-правового режиму сучасних інформаційних відносин в сфері використання інформації, отриманої в результаті дистанційного зондування Землі з космосу.

Виклад основного матеріалу. В рамках дистанційного зондування поверхні Землі з космосу (далі – ДЗЗ) свою діяльність ведуть понад два десятки держав. Методи дистанційного зондування використовуються ними у геології, землекористуванні, гідрології, океанології, метеорології, лісовому і сільському господарствах, картографуванні та у інших сферах діяльності.

Діяльність з ДЗЗ стала предметом теоретичних та науково-практичних досліджень в багатьох науках. Разом з тим, використання даних отриманих шляхом ДЗЗ, дало поштовх у розвитку багатьох наук.

Низка держав запровадила програми супутникових спостережень, у яких беруть участь понад двадцять п’ять держав. Свої програми здійснюють і окремі міжнародні організації.

У зв’язку з широким спектром можливостей використання, ще на початковому періоді діяльності держав з дистанційного зондування Землі з космосу, виникали питання щодо її належного міжнародно-правового регулювання, вирішення яких не тільки сприяло б широкому співробітництву між державами, але виключало б можливість використання отриманих даних та інформації про природні ресурси іноземних держав на шкоду суверенним правам цих держав, їх економічним і оборонним інтересам [1].

Комітет ООН з використання космічного простору у мирних цілях, до компетенції якого були віднесені ці питання, вперше розпочав роботи з проблематики дистанційного зондування Землі у 1969 р. Тільки після п’ятнадцятирічної тривалої, складної і клопіткої роботи у 1986 р. було завершено роботу і погоджено шляхом консенсусу між державами “Принципи, що стосуються дистанційного зондування Землі з космічного простору” (далі – Принципи ДЗЗ 1986 р.). Потім, теж шляхом консенсусу, їх було схвалено самим Комітетом ООН з космосу і врешті, 3 грудня 1986 р. – Генеральною Асамблеєю ООН (Резолюція 41/65) [2].

Прийнятий ГА ООН акт включає п’ятнадцять принципів, які відображають доволі складний шлях і крихкий компроміс, що підкреслюється позиціями тринадцяти держав, які зробили застереження або заяви про власне тлумачення окремих положень.

Важливим стало те, що сторони погодились здійснювати свою діяльність з дистанційного зондування Землі згідно з міжнародним правом (Принцип III) [2].

Принципи ДЗЗ 1986 р. визначили основні міжнародно-правові засади діяльності з ДЗЗ, і стали основою для багатьох подальших наукових розробок, що були зосереджені на проблемних міжнародно-правових питаннях, переважно пов'язаних із космічною тематикою, міжнародно-правовим режимом діяльності з дистанційного зондування Землі і, у цьому контексті – використанням отриманих даних і інформації. Отже, для подальшого розгляду базових засад міжнародно-правового режиму сучасних міжнародних інформаційних відносин в сфері використання інформації, отриманої в результаті дистанційного зондування Землі з космосу вартим, на нашу думку, є стисле узагальнення їх положень.

Важливим є те, що Принципи ДЗЗ 1986 р., для характеристики правовідносин, визначили поняття “дистанційне зондування” та “діяльність з дистанційного зондування”. Так, “дистанційне зондування” означає зондування поверхні Землі з космосу з використанням властивостей електромагнітних хвиль, які випромінюються, відбиваються або розсіюються зондованими об'єктами, з метою кращого розпорядження природними ресурсами, вдосконалення землекористування та охорони навколишнього середовища (Принцип I). З визначення випливає, що сфера дії Принципів охоплює діяльність, що здійснюється певними засобами, з певною метою і спрямовується тільки на мирні цілі їх використання. Ця діяльність не охоплює спостереження з космосу, що провадяться з військовими (розвідувальними, моніторинговими, контрольними) цілями.

“Діяльність з дистанційного зондування” означає експлуатацію космічних систем дистанційного зондування, станцій по прийманню і накопиченню первісних даних і діяльність щодо опрацювання, інтерпретації та розповсюдження опрацьованих даних. (Принцип I). Цим положенням принципово розподілена діяльність, що здійснюється як безпосередньо у космосі, так і безпосередньо наземними станціями. Це надає можливість не тільки визначати і розмежувати поняття “первісні дані”, “опрацьовані дані”, “проаналізована інформація”, але й зменшити розбіжності у поглядах між різними групами держав на порядок отримання і поширення даних зондування.

Принципи ДЗЗ 1986 р особливо підкреслюють характер діяльності держав з дистанційного зондування Землі, зазначаючи, що вона:

- здійснюється “заради добробуту і в інтересах усіх країн, незалежно від рівня їх економічного, соціального чи науково-технічного розвитку та з особливим врахуванням потреб країн, що розвиваються” (Принцип II);

- сприяє міжнародному співробітництву шляхом співучасті у діяльності інших держав, на справедливих і взаємовигідних умовах (Принципи V, VI, VII, XII, XIII);

- здійснюється “на основі поваги до принципу повного і постійного суверенітету всіх держав і народів над своїми багатствами і природними ресурсами з належним врахуванням прав та інтересів інших держав і організацій” (Принцип IV);

- здійснюється за сприяння ООН і відповідних установ системи ООН (Принцип VIII);

- здійснюється за умов інформування ООН та інших держав і разі проведення програми дистанційного зондування (Принцип IX);

- має сприяти охороні природного середовища Землі, а також захисту людства від стихійного лиха (Принципи X, XI).

У зв'язку із появою та масштабним використанням інформаційно-комунікаційних технологій, розвитком інформаційного суспільства, і як наслідок, підвищенням уваги до категорії інформації і інформаційної діяльності, набуває нового бачення, наповнення і

розуміння проблематика з дистанційного зондування Землі. Зокрема, в рамках міжнародно-правового регулювання інформаційної діяльності, пов'язаної із забезпеченням її передачі, можна виокремити наступні проблемні питання:

- визначення і класифікації інформації з ДЗЗ;
- поширення даних і інформації з ДЗЗ;
- розширення цілей і сфер використання ДЗЗ та видів інформації;
- розширення проблематики відповідальності суб'єктів за ДЗЗ.

Отже, варто надати стислий аналіз зазначеним проблемним питанням.

1. Визначення і класифікації інформації з ДЗЗ.

Питання визначення і класифікації інформації, отриманої в результаті діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу виступило одним із важливих і принципових.

У рамках діяльності Комітету ООН з використання космічного простору у мирних цілях (далі – Комітет ООН з космосу), до компетенції якого були віднесені питання діяльності з ДЗЗ, було запропоновано дві концепції класифікації інформації. Зокрема, концепція поділу інформації ДЗЗ на певні категорії у залежності від ступеню їх просторової роздільності. Пропонувалось дані високої якості роздільності поширювати тільки за згодою держави, територія якої зондується. Інші дані надавались би у вільне користування. Положення цієї концепції знайшли втілення у *Конвенції про передачу і використання даних дистанційного зондування Землі з космосу 1978 р.* [3] (прийнята і ратифікована десятьма державами; набула чинності 21 серпня 1979 р., термін дії – 5 років; *de jure* не була відмінена, *de facto* вона припинила діяти) [4, с. 86].

Іншою була концепція поділу інформації ДЗЗ у залежності від факту її надання державі, територія якої зондується. Факт надання визначав правомірність подальшого поширення інформації ДЗЗ у міждержавних відносинах. Положення цієї концепції були сполучені із вимогами держав, що розвиваються, про надання їм пільг у доступі до супутникової інформації.

У результаті погоджень, як компроміс, враховуючи, що діяльність з ДЗЗ була фактично розмежована на космічну і наземну, було запропоновано використання наступних термінів: “первісні дані”, “опрацьовані дані” і “проаналізована інформація”.

У якості “первісних даних” ДЗЗ розглядалась одна з категорій інформації, яку отримують за допомогою супутників, космічних апаратів. До цієї категорії пропонувалось віднести дані, що безпосередньо отримані за допомогою спеціальних засобів космічних апаратів і які є основою для отримання у подальшому опрацьованих даних та проаналізованої інформації.

Принципи ДЗЗ 1986 р. визначили – термін “первісні дані” означає неопрацьовані дані, які одержують за допомогою апаратури дистанційного зондування, встановленої на борту космічного об'єкта, які передаються або доставляються на Землю з космосу через телеметрію і у вигляді електромагнітних сигналів, фотоплівки, магнітної стрічки або будь-якими іншими способами (Принцип I).

Відмінністю їх правового режиму, визначеного Принципами ДЗЗ 1986 р. стало те, що “первісні дані” не були віднесені до тієї категорії супутникової інформації, що надається відповідним державам в найкоротші строки у разі стихійного лиха або загрози від стихійного лиха (Принцип XI). В якості необхідної інформації в цьому випадку були визначені такі категорії як “опрацьовані дані” та “проаналізована інформація”.

“Опрацьовані дані”, згідно з Принципами ДЗЗ 1986 р., визначені як матеріали, одержані в результаті такого опрацювання первісних даних, яке необхідне для забезпечення можливості користуватися цими даними (Принцип I).

У якості категорії “проаналізована інформація” розглядалась інформація, що є кінцевим результатом діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу у поєднанні з іншими даними, повідомленнями і інформацією, що отримана з інших джерел (авіаційних та ін.). Для отримання проаналізованої інформації додатково використовуються дані та інформація з геології, біології, статистики та інших галузей науки, в залежності від мети зондування. Принципи ДЗЗ 1986 р. надають лаконічне визначення – термін “проаналізована інформація” означає інформацію, одержану в результаті інтерпретації опрацьованих даних, додатково введених даних і відомостей з інших джерел (Принцип І). Особливою умовою її надання є те, що “проаналізована інформація”, яка здатна запобігти будь-якому шкідливому для природного середовища Землі явищу, сповіщається відповідним державам (Принцип Х).

Особливістю правового режиму категорій “опрацьовані дані” та “проаналізована інформація” є наступне:

а) “опрацьовані дані” та “проаналізована інформація” надаються державам які постраждали від стихійного лиха або зазнають загрози від стихійного лиха, що насувається, за можливістю в найкоротші строки (Принцип ХІ);

б) “опрацьовані дані” та “проаналізована інформація”, як результат діяльності з ДЗЗ, не можуть використовуватись на шкоду законним правам і інтересам держави, територія якої зондується (Принципи І та ІV).

Враховуючи масштаби діяльності держав з дистанційного зондування Землі з космосу, технічні особливості систем зондування, варто зазначити, що прийняті низкою держав національні акти мають певні термінологічні особливості у характеристиці як визначення, так і класифікації інформації; відповідно визначається і правовий режим доступу і поширення для таких даних і інформації.

2. Поширення даних і інформації з ДЗЗ.

Доступ до даних і інформації з дистанційного зондування Землі був одним з найбільш гострих питань під час дискусій у Комітеті ООН з космосу. Зокрема, одними з важливих постали питання щодо міжнародно-правового регулювання отримання і передачі первісних і опрацьованих даних та проаналізованої інформації від (космічного) дистанційного зондування Землі, а також правових наслідків їх отримання і передачі.

Проблема полягала у тому, що існуючі концепції використання інформації з ДЗЗ визначались двома принциповими підходами до проблем отримання і поширення інформації у міждержавних відносинах. Прихильники першої концепції (США, Японія та ін.) наполягали на застосуванні до даних і інформації від ДЗЗ принципу вільного потоку інформації та виступали за вільну торгівлю супутниковою інформацією на світовому ринку. Прихильники другої концепції (Франція та ін.) виходили з тієї позиції, що держави мають суверенні права на інформацію, отриману за допомогою ДЗЗ з територій, що знаходяться під їх суверенітетом і, відповідно, можуть контролювати її використання. З часом була висловлена і компромісна позиція щодо дозвільного порядку поширення інформації ДЗЗ у міждержавних відносинах.

Разом з тим, окремими державами були запропоновані і здійснені практичні кроки – проекти угод. Перші проекти міжнародних угод, що були представлені Аргентиною (1970 р.), Бразилією (1973 р.), спільним аргентино-бразильським проектом (1974 р.), до якого приєдналися інші члени Комітету ООН з космосу (Венесуела, Мексика, Чилі). Вони виходили з того, що держава, територія якої зондується, має суверенні права на супутникову інформацію, що стосується території, яка знаходиться під її юрисдикцією і може повністю розпоряджатись нею.

Пізніше, у проектах угод, представлених Мексикою (1981 р.) і Чилі (1984 р.), були запропоновані положення щодо надання державі, територія якої зондується, права на першочерговий доступ до відповідної інформації. Низка окремих держав (Еквадор та ін.) досить тривалий час вимагала безкоштовного доступу до супутникової інформації. Такі вимоги не враховували значних витрат держав, що здійснювали дистанційне зондування, на створення відповідної техніки, проведення робіт, отримання, обробку і інтерпретацію даних. Вони не були сприйняті членами Комітету ООН з космосу.

У той же час, у *Принципах, що стосуються дистанційного зондування Землі 1986 р.*, прийнятих Резолюцією 41/65 ГА ООН, були визначені положення щодо доступу держави, територія якої зондується, до відповідних даних і інформації. Зокрема, у результаті компромісу, були зазначені положення щодо доступу держави, територія якої зондується, до “первісних даних” і “опрацьованих даних” з території, яка знаходиться під її юрисдикцією, на недискримінаційній основі і на розумних умовах оплати. До того ж було зазначено, що державі, територія якої зондується, надається також доступ до “проаналізованої інформації” на тій же основі і тих самих умовах, особливо беручи до уваги потреби та інтереси країн, що розвиваються (Принцип XII).

На нашу думку, головною серед інших, залишається проблема безконтрольного поширення даних і інформації ДЗЗ, яка може заподіяти шкоди економічним, військовим та іншим життєво важливим інтересам держав. Таке бачення впливає з позицій окремих держав, що закріпили у своєму національному законодавстві положення щодо вільного доступу користувачів до цифрових даних зондування. До цього варто додати, що нове бачення проблеми викликано і кількома чинниками, зокрема: а) масовими запусками супутників, що здійснюють зондування; б) фактичним розширенням початкової мети ДЗЗ (відповідно і кола задач, що вирішується сучасними технологіями ДЗЗ); в) використанням, крім зазначених у Принципах ДЗЗ 1986 р., ще і інших технологій збирання даних; г) можливістю подальшого поширення (передачі) даних і інформації третім особам (державам, міжнародним організаціям та ін.).

3. Розширення цілей і сфер використання ДЗЗ та видів інформації

Діяльність з дистанційного зондування, відповідно до положень Принципів ДЗЗ 1986 р., має здійснюватись у кількох визначених сферах. Зокрема, 1) розпорядження природними ресурсами, 2) вдосконалення землекористування, 3) охорона навколишнього середовища (Принципи I). Вона має сприяти: 4) охороні природного середовища Землі та 5) захисту людства від стихійного лиха (Принципи X та XI). Відповідно, тематика отриманих видів даних і інформації повинна бути зосереджена на зазначених сферах.

У той же час, держави, майже з самого початку своєї діяльності з дистанційного зондування, почали розширювати сферу її використання, ставлячи за мету отримання і інших даних та інформації, що відповідала б їх інтересам. Так, за допомогою дистанційного зондування були розширені теоретичні і практичні можливості метеорології, геодезії, геології, гідрології, океанології, землезнавства та інших напрямків. Це також дало поштовх у розвитку і наукових сфер (зокрема космічної метеорології, космічної геодезії, космічної гідрології, космічної океанології, космічного землезнавства та ін.). Отримання відповідних даних і інформації стало надавати більше можливостей державам для кращого розпорядження власними ресурсами та спостереження за різними природними процесами.

Разом з тим, була висловлена позиція щодо розширення діяльності з ДЗЗ на військову сферу, що власне практично здійснюється державами і окремими міжнародними організаціями, проте є несумісною з метою Принципів ДЗЗ 1986 р.

Водночас, на нашу думку, треба звернути увагу і на нові види інформації, що включаються сторонами до правовідносин. Зокрема, дані і інформація, що отримуються шляхом дистанційного зондування Землі, охоплюють низку сфер і, відповідно, можуть бути класифіковані за видами (метеорологічні дані і інформація, геологічні, геодезичні, гідрологічні та ін.). Разом з тим, у сучасній договірній практиці держав і міжнародних організацій спостерігається тенденція укладати міжнародні угоди з окремих видів інформації (екологічна, економічна, правова, освітня, наукова, науково-технічна тощо). Як правило, в угодах щодо таких видів інформації зазначається мета, об'єкт, порядок і умови використання, правовий режим.

Враховуючи розширення сфер дистанційного зондування і появу даних і інформації, які можуть бути використані користувачами інформації (державами, міжнародними організаціями, приватними особами), варто припустити, що подальша договірна практика з укладання міжнародних угод теж буде розширюватись і поширяться на нові дані і інформацію. Логічно припустити і те, що ці угоди щодо надання, обміну, поширення даних і інформації, отриманих шляхом дистанційного зондування Землі, міститимуть відповідні аналогічні умови щодо її використання.

При цьому, форми надання даних і інформації, на нашу думку, можуть бути різними і не обмежуватимуться тільки тими, що зазначені у Принципах ДЗЗ 1986 р.

4. Проблематика відповідальності суб'єктів за ДЗЗ

Проблематика відповідальності за діяльність з дистанційного зондування Землі традиційно розглядалась науковцями і практиками з позицій міжнародного космічного права.

Вважається, що вона, в основному, визначається Принципами ДЗЗ 1986 р. Проте, навіть у свій час, фахівці зауважували, що формулювання Принципу XIV, де йдеться про відповідальність держав за діяльність з ДЗЗ, навряд чи може вважатись задовільною [5].

Суть проблеми міжнародної відповідальності за діяльність з ДЗЗ полягає у тому, що зазначена діяльність представляє собою у функціональному відношенні єдине ціле та разом з тим, за місцем здійснення – вона поділяється на дві складові стадії: космічну і наземну.

Космічна (відповідно до Принципу I) – це “експлуатація космічних систем дистанційного зондування”) беззаперечно підпадає під дію принципів і норм міжнародного космічного права, яке встановлює пряму відповідальності держав за будь-яку діяльність, незалежно від того, ким така діяльність проводиться (*Принцип XIV; Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1966 р., Конвенція про міжнародну відповідальність за збитки, заподіяні космічними об'єктами 1971 р.*).

Наземна (відповідно до Принципу I) – це діяльність “станцій по прийманню і накопиченню первісних даних і опрацювання, інтерпретації та розповсюдження опрацьованих даних”, що відповідно до Принципу XIV – під зазначене не підпадає, оскільки її “не торкається застосування норм міжнародного права про відповідальність держав у тому, що стосується діяльності з дистанційного зондування” і фактично, за таких умов, залишається невизначеною.

Варто констатувати, що Принципи ДЗЗ 1986 р. не визначають питання відповідальності за міжнародну інформаційну діяльність суб'єктів.

Разом з тим, ситуація на сьогодні, на нашу думку, дещо змінилась. Суб'єкти міжнародного права – держави і міжнародні організації – активно продовжують інформаційну діяльність і є учасниками численних міжнародних інформаційних

правовідносин, у тому числі з даними і інформацією, отриманою від діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу.

У зв'язку з прийняттям ГА ООН нових міжнародних актів, зокрема – Статей про відповідальність держав 2001 р. та Статей про відповідальність міжнародних організацій 2011 р., що охопили загальну проблематику відповідальності цих суб'єктів у міжнародному праві, питання щодо відповідальності за протиправні діяння, у тому числі і в інформаційній сфері, набувають сенсу і виступають предметом окремого наукового дослідження.

Висновки.

Таким чином, розглянувши питання, пов'язані із визначення і узагальнення базових засад міжнародно-правового режиму сучасних інформаційних відносин в сфері використання інформації, отриманої в результаті дистанційного зондування Землі з космосу, варто зазначити наступне:

- проблематика діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу набуває нового бачення, наповнення і розуміння у зв'язку із появою та масштабним використанням інформаційно-комунікаційних технологій, розвитком інформаційного суспільства і, як наслідок, підвищенням уваги до категорії інформації і інформаційної діяльності;

- у рамках міжнародно-правового регулювання інформаційної діяльності, пов'язаної із дистанційним зондуванням Землі з космосу, виокремлюються наступні проблемні питання, що підлягають подальшому науковому осмисленню і обґрунтуванню:

- а) визначення і класифікація інформації, отриманої з дистанційного зондування;

- б) поширення даних і інформації, отриманої з дистанційного зондування;

- в) розширення цілей і сфер використання дистанційного зондування та видів інформації;

- г) розширення проблематики відповідальності суб'єктів за діяльність з дистанційного зондування.

Використана література

1. Бордунов В.Д. Космос. Земля. Право. / В.Д. Бордунов, В.Н. Марков. – М. : Междунар. отношения, 1978. – 136 с.

2. Принципи, що стосуються дистанційного зондування Землі з космічного простору : Резолюція 41/65 Генеральної Асамблеї ООН від 3 грудня 1986 року. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua./laws/show/995_596.

3. Про передачу та використання даних дистанційного зондування Землі з космосу : Конвенція ООН від 19 травня 1978 року. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_498

4. Словарь международного космического права / [Л.А. Афанасьева, В.С. Верещетин, С.В. Виноградов, Г.М. Даниленко и др.] ; под ред. В.С. Верещетин. – М. : Междунар. отношения, 1992. – 296 с.

5. Верещетин В.С., Постышев В.М. Международная ответственность государств за деятельность по дистанционному зондированию Земли из космического пространства // Сов. государство и право. – 1986. – № 5. – С. 103-108.

~~~~~ * * * ~~~~~